

بیانیه ی دانا

در تاریخ سوم تا هفتم آوریل 2002 گروهی از متخصصین علوم طبیعی و اجتماعی از نقاط گوناگون جهان در ذخیره‌گاه طبیعی "وادی دانا" در کشور اردن گرد هم آمدند تا رویکردی جامع به جوامع بومی کوچرو را مورد بررسی قرار دهند. بیانیه زیر حاصل این گردهمایی می باشد:

جهان با تهدیدات بی سابقه ای در زمینه ی حفظ محیط زیست و استفاده پایدار از تنوع زیستی آن روبروست. در همین حال، تنوع فرهنگی و زبانی موجود در جهان که در برگیرنده طیف بسیار گسترده و غیر قابل جایگزینی از دانش و مهارتهاست، با سرعتی نگران کننده در حال زوال می باشد. فشار عواملی چون پویایی جمعیت انسانی، الگوهای ناپایدار مصرف، تغییرات آب و هوا و قدرتهای اقتصادی ملی و جهانی حفظ منابع بیولوژیکی و معیشتی بسیاری از جوامع سنتی و بومی را مورد تهدید قرار داده است. به طور اخص، جوامع کوچرو در حال حاضر خود را تحت فشار از سوی نیروهایی می بینند که کاملاً از کنترل آنان خارج بوده و منجر به وارد آمدن ضررهای عمده ای بر آنان گردیده است. در حقیقت این جوامع مورد تبعیض واقع گشته اند. حقوق آنان، از جمله حقوق مربوط به دسترسی به منابع طبیعی، اغلب نادیده گرفته شده و این در حالیست که روشهای رایج حفظ محیط زیست نیز پاسخگویی نگرانی های آنان نمی باشد. این عوامل به همراه سرعت تغییرات جهانی، به شیوه زیست آنان زیان رسانده، توانایی زیستی آنان را (زیستن در تعادل و هماهنگی با طبیعت را) کاهش و هویت مستقل آنان را مورد تهدید قرار داده است. با این وجود، این جوامع هنوز هم با شیوه های خاص خود در استفاده از منابع و احترامی که برای طبیعت قائلند سهم مهمی در حفظ تنوع ژنتیکی و گونه ها و اکوسیستمهای کره زمین بر عهده دارند اگرچه این سهم اغلب از سوی دیگران مورد بی توجهی قرار گرفته است. از اینرو علائق جوامع بومی دارای تلاقی با اهداف حفظ محیط زیست می باشد، به ویژه آنکه هردو با چالشهای مشترکی روبرو هستند. به همین دلیل لازمست هرچه سریعتر مشارکتی فعال میان مردمان کوچرو و مراجعی که متولی امر حفاظت از محیط زیست می باشند شکل گیرد.

در نتیجه ی چنین درکی، ما خود را متعهد به ترویج روشهایی برای حفظ محیط زیست که بر پایه اصول زیر قرار داشته باشد می نمایم:

اصل 1 - حقوق و اختیارات

باید رویکردهای مربوط به حفظ محیط زیست که به طور بالقوه بر مردمان کوچرو و منابع آنان تاثیر می‌گذارند، حقوق، ظرفیتها و مسئولیتهای این جوامع در زمینه مدیریت به رسمیت شناخته شود و تفویض اختیار به آنان در زمینه های فوق مد نظر قرار گیرد. حقوق مورد اشاره بالا عبارتند از:

1 1 - حقوق بشر شامل حقوق شهروندی، سیاسی، اجتماعی،

اقتصادی و فرهنگی؛

1 2 - حقوق مربوط به زمین و منابع شامل مواردی که

توسط حقوق عرفی تعیین گردیده است؛

1 3 - حقوق معنوی و فرهنگی در زمینه ی اموال؛

1 4 - حق مشارکت کامل در تصمیم گیری ها و مذاکرات در

سطوح مختلف؛

1 5 - حق برخورداری منصفانه از منافع ناشی از هرگونه

بهره برداری مصرفی یا غیر مصرفی از منابع طبیعی محلی.

جهت دستیابی به این هدف لازمست اصلاحات قانونی مناسب و

مورد نیاز در سطوح ملی و بین‌المللی انجام پذیرد. علاوه بر

این، از آنجا که مردمان کوچرو اغلب در محل های گوناگون

جایجا می شوند، ممکن است همکاری بین مراجع ملی به صورت

فرامرزی مورد نیاز باشد. لازمست به رسمیت شناختن حقوق مردمان

کوچرو، منجر به تفویض اختیارات به آنان گشته و ملاحظات سنی و

جنسی را نیز شامل گردد.

اصل 2 - اعتماد و احترام

مشارکت مفید میان حافظان محیط زیست و جوامع کوچرو باید

بر پایه اعتماد و احترام متقابل بنا شده و به موضوع تبعیض

علیه جوامع کوچرو توجه نماید. جهت دستیابی به این هدف لازمست

مشارکت:

2 1 - منصفانه باشد؛

2 2 - نهادهای سنتی مردمان کوچرو را کاملا به رسمیت

شناخته و به آنها احترام بگذارد؛

2 3 - میان حقوق و مسئولیتهای گروههای مختلف تعادل

برقرار نماید؛

2 4 - قوانین عرفی را به رسمیت شناخته و آنها را

بکارگیرد؛

2 5 - پاسخگویی شرکای مختلف در زمینه ی تحقق اهداف

مرتبط با حفظ محیط زیست بوده و میزان برآورده شدن

نیازهای جوامع کوچرو را ارتقاء بخشد.

اصل 3 - نظامهای مختلف دانش

لازمست در برنامه ریزی و اجرای طرحهای حفاظت از تنوع زیستی در مشارکت با جوامع کوچرو، به دانش سنتی و روشهای مدیریتی آنان احترام گذاشته شود. با توجه به اینکه هیچ نظام دانشی به تنهایی کامل نیست، استفاده از دانش سنتی و علم روز به صورت مکمل یکدیگر روشی ارزشمند جهت تامین نیازهای در حال تغییر جوامع کوچرو و پاسخگویی به مشکلات حفظ محیط زیست می باشد؛ به ویژه :

3 1 - روشهای مدیریتی و دانش سنتی و روز باید به طور برابر مورد استفاده قرار گیرند، به طوریکه هر یک نکات مثبت دیگری را بیاموزد؛

3 2 - این دو نوع دانش باید به طور مناسب ارزیابی شده و طبیعت پویای هرکدام مورد پذیرش قرار گیرد.

اصل 4 - مدیریت تطابقی

حفظ تنوع زیستی و منابع طبیعی در مناطقی که محل زندگی یا مورد استفاده جوامع کوچرو می باشند نیازمند بکارگیری رویکردهای مدیریتی تطابقی است. چنین رویکردهایی باید بر پایه الگوهای سنتی و فرهنگی موجود بنا شده و دربرگیرنده اهداف، ایده ها و قوانین عرفی مردمان کوچرو باشند. این رویکردها باید در جهت بقای فرهنگی و فیزیکی جوامع کوچرو و اهداف درازمدت حفظ تنوع زیستی قرار داشته باشند. به طور اخص، چنین رویکردهای مدیریتی تطابقی باید:

4 1 - بر پایه علائق مشترک شیوه های زیست برگزیده جوامع کوچرو و اهداف حفظ محیط زیست و مدیریت پایدار منابع بنا گردند؛

4 2 - گوناگونی معیشت ها و وجود مزایای مختلف در سطوح مختلف از جمله خدمات سیار را تضمین نمایند؛

4 3 - نظامهای مختلف تصدی زمین و دسترسی به منابع از جمله تقسیم عرفی منابع را به رسمیت شناسند؛

4 4 - نقش جوامع کوچرو در حفظ و افزایش تنوع ژنتیکی گیاهان و حیوانات اهلی را پذیرفته و از آن حمایت کنند؛

4 5 - از روشهای انعطاف پذیر مدیریتی جوامع کوچرو جهت حفظ محیط زیست درس گیرند؛

4 6 - با در نظر گرفتن کوچ به عنوان یک مفهوم اصلی و با توجه به هر دو چشم انداز فرهنگی و اکولوژیکی، به برنامه ریزی جهت حفظ محیط زیست در مقیاسی بزرگتر پردازند.

اصل 5 - مدیریت مشارکتی

باید ساختارهای کافی برای مدیریت تطابقی بر پایه تقسیم منصفانه مسئولیتهای مربوط به تصمیم گیری و مدیریت بین

مردمان کوچرو و سازمانهای متولی امر حفظ محیط زیست، بنا گردد. این امر تنها زمانی میسر خواهد بود که مکانیزمهای موجود تصمیم گیری در مورد حفظ تنوع زیستی، دموکراتیک تر و شفاف تر عمل کرده، بطوریکه به جامعه مدنی، به ویژه جوامع کوچرو، اجازه ی مشارکت کامل داده و قادر به ایجاد سیستمهای مدیریت مشارکتی و همگردانی باشند. این امر خود مستلزم آنست که شرکای مربوطه:

1 5 - روشها و ابزاری ایجاد نمایند که تقویت کننده گفتگوی بین فرهنگی با هدف دستیابی به تصمیمات مورد توافق همگان باشد؛

2 5 - از نهادها و مکانیزمهای فرهنگی مناسب جهت حل اختلاف استفاده نمایند؛

3 5 - مقیاس زمانی مناسب برای روشهای فرهنگی و زمان مورد نیاز برای ایجاد مشارکتهای بین فرهنگی جهت مدیریت تطابقی را شناسایی کنند؛

4 5 - راه حلهای مورد توافق در سطح محلی جهت حفظ محیط زیست را تقویت نمایند؛

5 5 - مشوق رویکردهای جمع گرایانه جهت برنامه ریزی و اجرا در زمینه ی حفظ محیط زیست باشند؛

6 5 - ظرفیتهای خود برای وارد شدن در مشارکتهای سودمند و دوجانبه را ارتقاء بخشند.

بیانیه حاضر تلاشی است از جانب ما در جهت کم کردن شکاف موجود. ایده های مطرح شده در این بیانیه نیازمند آزمون، اصلاح و بهبود بیشتر از طریق گفتگو با مردمان کوچرو و دیگران می باشد. اما لازمست این موضوعات هرچه سریعتر در سطوح ملی و بین المللی و به ویژه در اجلاس جهانی آتی توسعه پایدار و کنگره جهانی پارکها مورد طرح و بررسی قرار گیرد.